

Zemědělské právo

Úřední kontrola a dozor v oblasti zemědělství v praxi Rostlinolékařská péče

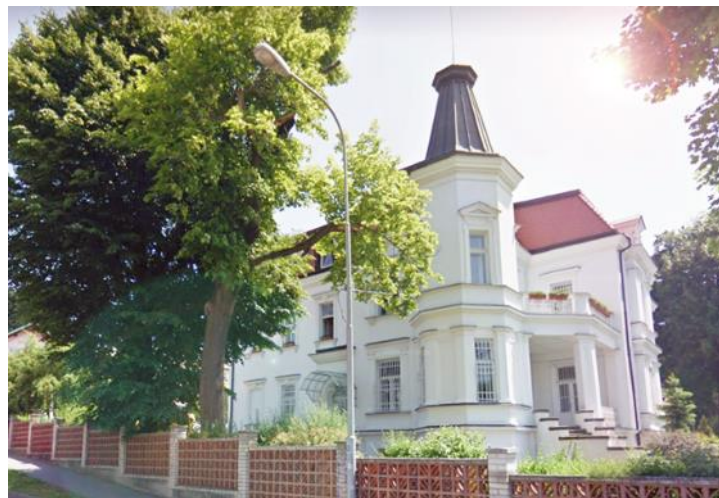
Mgr. Petr Vaculík

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

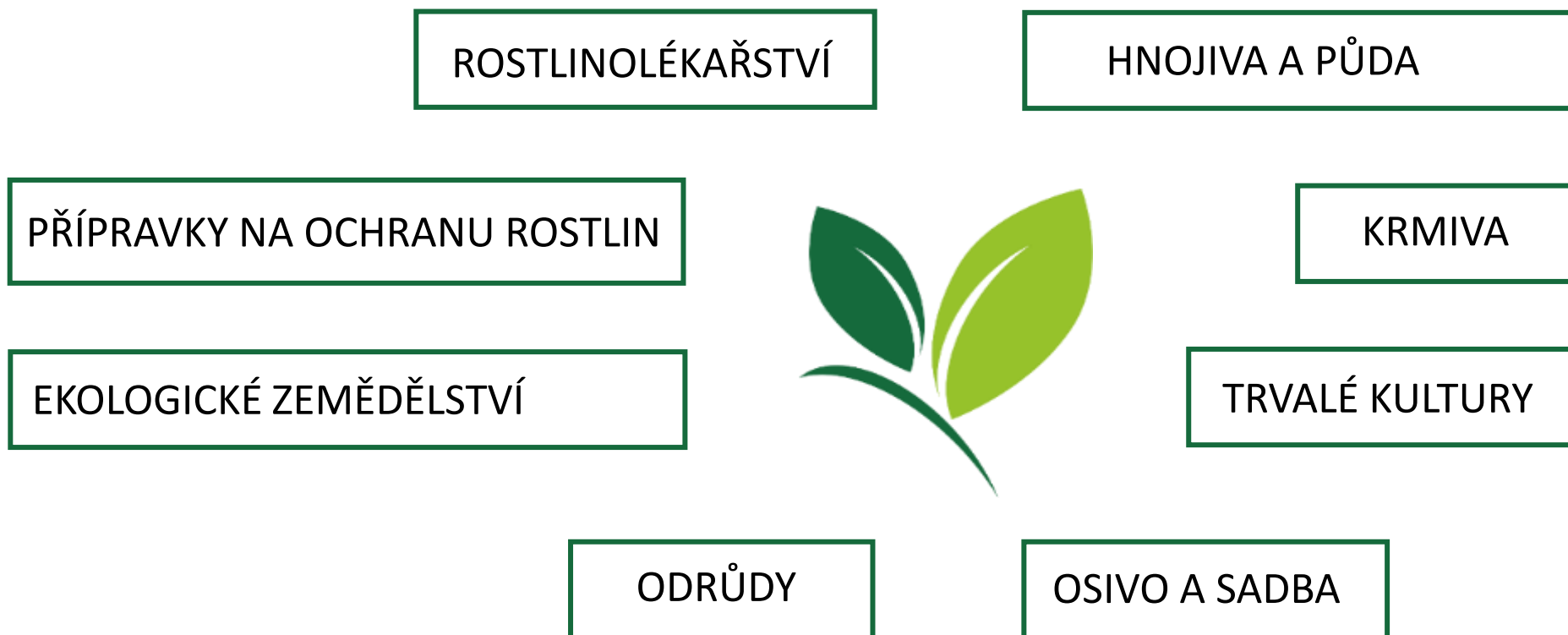

ISO 9001: 2015
www.ukzuz.cz

- ✓ specializovaný úřad státní správy zřízený zákonem č. 147/2002 Sb.
- ✓ organizační složka státu, správní úřad, podřízený Ministerstvu zemědělství
- ✓ držitel certifikátu ČSN EN ISO 9001:2015 pro výkon státní správy, úřední kontroly a souvisejícího zkušebnictví v oblasti vstupů do zemědělství
- ✓ sídlo ústavu je v Brně a jeho činnost je zabezpečována na pracovištích na území celé České republiky

ÚKZUZ provádí správní řízení a vykonává jiné správní činnosti, odborné a zkušební úkony, kontrolní a dozorové činnosti v oblastech:

ROZMÍSTĚNÍ PRACOVÍŠŤ ÚKZÚZ

ústředí ústavu

zemědělská inspekce

zkušební stanice

lukašsko - pícninářská stanice

regionální pracoviště

laboratoře

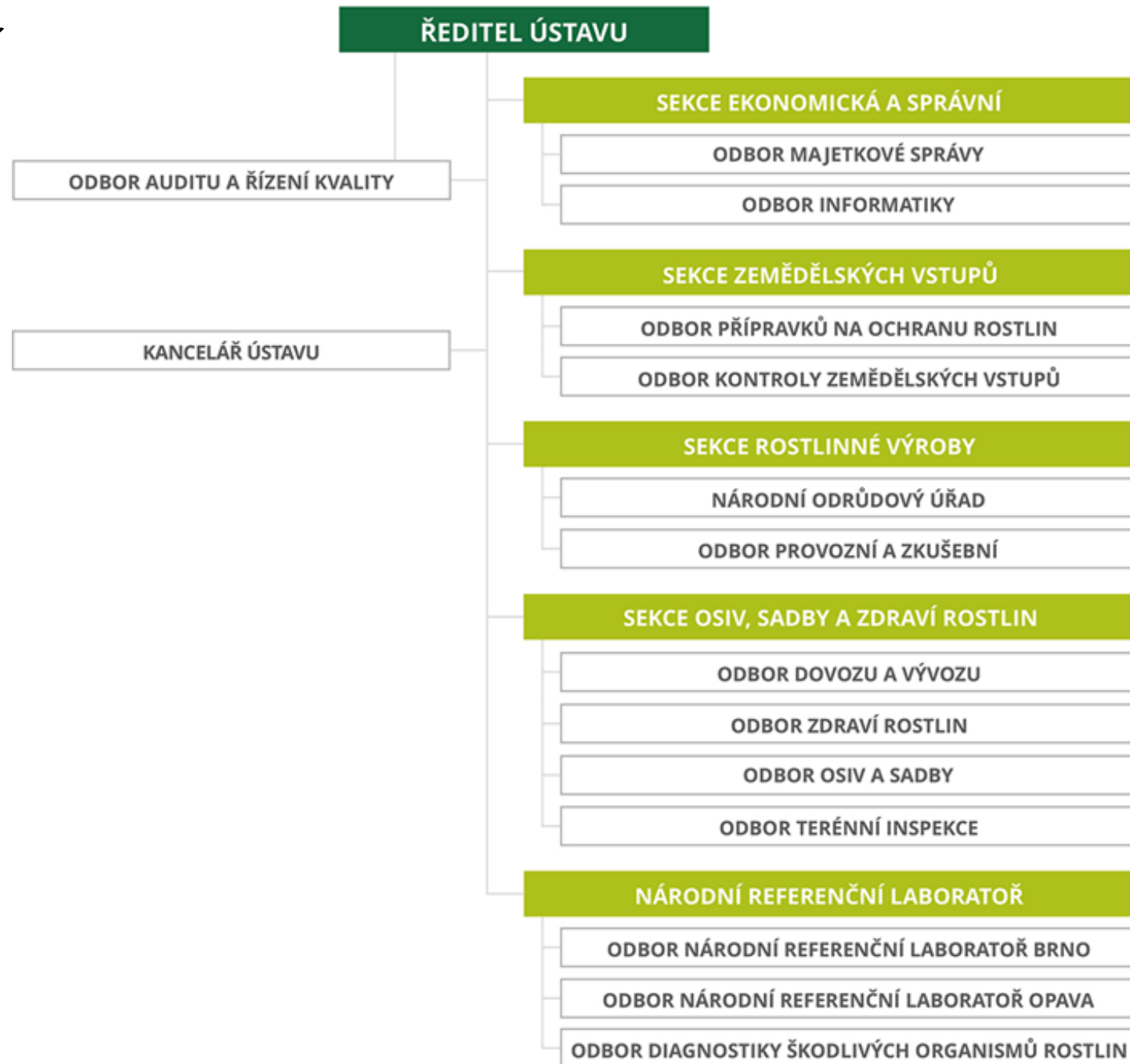
veřejné známkovny chmele

biologická testační stanice

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ÚKZÚZ

Národní referenční laboratoř

LABORATOŘE

- ✓ laboratorní rozborů a testů pro jednotlivá pracoviště Ústavu
- ✓ společná akreditace laboratoří podle ČSN EN ISO/IEC 17025:2005
- ✓ vývoj, validace a zavádění nových laboratorních metod
- ✓ vydávání jednotných pracovních postupů (JPP) ÚKZÚZ
- ✓ tvorba, připomínkování a zavádění národních, evropských i mezinárodních norem
- ✓ spolupráce s referenčními laboratořemi EU a mezinárodními organizacemi CIPAC a ESPAC
- ✓ poskytování programů zkoušení způsobilosti v oblasti chemických zkoušek
- ✓ akreditace programů zkoušení způsobilosti podle ČSN EN ISO/IEC 17043
- ✓ vydávání potvrzení o způsobilosti k provádění vybraných zkoušek

Sekce rostlinné výroby – Národní odrůdový úřad

ODRŮDY

- ✓ registrace odrůd
- ✓ udělování ochranných práv k odrůdám rostlin
- ✓ vedení Státní odrůdové knihy a každoročně vydávání seznamu registrovaných odrůd zapsaných ve Státní odrůdové knize
- ✓ organizace zkoušek pro Seznam doporučených odrůd
- ✓ poskytování informací o odrůdách
- ✓ provádění zkušební činnosti pro Odrůdový úřad Společenství (CPVO) a zahraniční odrůdové úřady v souladu s nařízením Rady (EC) 2100/94 a Konvencí UPOV 1991 u vybraných druhů rostlin

Sekce rostlinné výroby – Odbor provozní a zkušební

ODRŮDY

- ✓ provozování a řízení 16 zkušebních stanic umístěných ve významných zemědělských výrobních oblastech
- ✓ zakládání a hodnocení pokusů pro udělení ochranných práv k odrůdám, registraci a doporučování odrůd
- ✓ zakládání a hodnocení vegetačních zkoušek vybraných druhů rostlin
- ✓ udržování kolekce odrůd vybraných ovocných druhů
- ✓ zakládání a hodnocení stacionárních pokusů agrochemického zkoušení půd

Sekce rostlinné výroby – Specializovaná oddělení sekce TRVALÉ KULTURY

- ✓ uznávání a kontrola rozmnožovacího materiálu chmele, révy vinné, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů
- ✓ vedení registru rozmnožovacího materiálu, registru ovocných sadů
- ✓ vedení společného vinařského a vinohradnického registru a správa produkčního vinohradnického potenciálu
- ✓ vedení registru chmelnic, certifikace chmele
- ✓ zkoušení odrůd chmele a révy pro registraci a udílení ochranných práv, kontrola registrovaných odrůd
- ✓ odebírání a zpracování vzorků čerstvých hroznů na víno pro založení Evropské databanky izotopových hodnot vín

Sekce rostlinné výroby – Oddělení ekologického zemědělství

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

- ✓ výkon úřední kontroly v oblasti ekologického zemědělství
- ✓ posuzování použitelnosti vstupů pro EZ (hnojiv, přípravků na ochranu rostlin)
- ✓ kontroly požadavků v rámci agroenvironmentálních a agroenvironmentálně – klimatických opatření
- ✓ odběr vzorků v rámci úředních kontrol
- ✓ pokusnická činnost v oblasti EZ (dlouhodobé stacionární polní pokusy)

Sekce zemědělských vstupů

HNOJIVA, PŮDA A VÝŽIVA ROSTLIN

- ✓ monitoring zemědělských půd a vstupů do půdy
- ✓ agrochemické zkoušení zemědělských půd
- ✓ dlouhodobé polní a nádobové výživářské zkoušky, lyzimetrická sledování
- ✓ zjišťování půdních vlastností lesních pozemků a složení lesních půd
- ✓ registrace, ohlašování a vzájemné uznávání hnojiv, hnojiva ES
- ✓ úřední kontroly výroby a uvádění hnojiv do oběhu
- ✓ úřední kontroly používání, skladování a označování hnojiv
- ✓ kontroly podmíněnosti Cross - Compliance
- ✓ kontroly způsobilosti v rámci agroenvironmentálních a agroenvironmentálně – klimatických opatření

Sekce zemědělských vstupů

KRMIVA

- ✓ registrace a schvalování krmivářských provozů
- ✓ úřední kontrola výroby, dovozu, skladování, označování, užití, bezpečnosti a jakosti krmiv, doplňkových látek a premixů
- ✓ kontrola a monitoring výskytu zakázaných a nežádoucích látek
- ✓ biologické zkoušení produkční účinnosti krmných směsí
- ✓ zbožíznalectví krmiv, vydávání posudků a osvědčení
- ✓ národní referenční laboratoř pro detekci živočišných proteinů
- ✓ systém rychlého varování (RASFF)

Sekce zemědělských vstupů

PŘÍPRAVKY NA OCHRANU ROSTLIN

- ✓ odborné hodnocení a povolování přípravků na ochranu rostlin
- ✓ odborné hodnocení účinných látek přípravků podle programu Evropské komise
- ✓ posuzování účinnosti přípravků, posuzování rizik pro složky životního prostředí
- ✓ vedení úředního registru přípravků na ochranu rostlin
- ✓ úřední kontroly uvádění přípravků na trh (včetně jejich skladování a označování)
- ✓ úřední kontroly používání přípravků na ochranu rostlin
- ✓ vydávání osvědčení pro způsobilost FO a PO k provádění zkoušek přípravků podle zásad správné pokusnické praxe (GEP)
- ✓ kontrolní testování aplikační techniky, která spočívá v přezkoumávání způsobilosti pro správnou aplikaci přípravku
- ✓ osvědčování odborné způsobilosti osob pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin
- ✓ povolování jednotlivé letecké aplikace přípravků na ochranu rostlin
- ✓ sběr a zpracování dat o spotřebě přípravků na ochranu rostlin

Sekce osiv, sadby a zdraví rostlin

OSIVO A SADBA

- ✓ uznávací řízení pro certifikaci osiv a sadby
- ✓ vzorkování a laboratorní zkoušení osiva a sadby pro uznávací řízení
- ✓ povolování a evidence dovozu osiv a sadby, ohlašování
- ✓ registrace a evidence dodavatelů osiv a sadby
- ✓ registrace osob pro fyto-sanitární účely a udělování oprávnění k vystavování rostlinolékařských pasů
- ✓ pověřování osob při certifikaci osiv
- ✓ vedení databáze osiva a sadby pro ekologické zemědělství a povolování výjimek na použití konvenčního osiva a sadby
- ✓ povolování uvádění do oběhu osiva úředně nezapsaných odrůd

Sekce osiv, sadby a zdraví rostlin

ZDRAVÍ ROSTLIN - OCHRANA PROTI ŠKODLIVÝM ORGANISMŮM

- ✓ výkon činnosti na úseku ochrany před zavlékáním a šířením karanténních i nekaranténních škodlivých organismů
- ✓ monitoring výskytu nekaranténních škodlivých organismů a poruch rostlin, zaplevelení, výskyt invazních druhů rostlin v rámci ČR
- ✓ zpracovávání analýz rizika škodlivých organismů
- ✓ povolování dovozu rizikových zásilek karanténního materiálu ze třetích zemí, dodávek tohoto materiálu ze členských států EU, přemísťování tohoto materiálu na území ČR a o povolování přechovávání tohoto materiálu a nakládání s ním
- ✓ nařizování mimořádných rostlinolékařských opatření a vyřizování žádostí o náhradu nákladů a ztrát v návaznosti na plnění mimořádných rostlinolékařských opatření

Sekce osiv, sadby a zdraví rostlin

TERÉNNÍ INSPEKCE

- ✓ provádění monitoringu a průzkumu výskytu škodlivých organismů
- ✓ šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů
- ✓ rostlinolékařský dozor a kontrola
- ✓ kontrola oběhu osiv a sadby

Sekce osiv, sadby a zdraví rostlin

DOVOZ A VÝVOZ ROSTLIN

- ✓ vývozní rostlinolékařská šetření, vystavování rostlinolékařských osvědčení
- ✓ dovozní rostlinolékařské kontroly
- ✓ registrace a kontroly provozovatelů zařízení k hubení škodlivých organismů a výrobců dřevěného obalového materiálu
- ✓ kontroly dřevěného obalového materiálu
- ✓ kontroly v semenářských porostech, jejichž produkce je určena k vývozu
- ✓ schvalování míst pro odbavování zvláště rizikových rostlinných komodit
- ✓ kontroly rostlin umístěných v záchranných centrech CITES a schvalování těchto míst

Zemědělská výroba

- **rostlinná výroba**
- živočišná výroba
- produkce chovných a plemenných zvířat, využití jejich genetického materiálu a získávání zárodečných produktů
- výroba osiv a sadby, školkařských výpěstků a genetického materiálu rostlin,
- úprava, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské výroby
- chov ryb, vodních živočichů a pěstování rostlin ve vodním útvaru povrchových vod
- hospodaření v lese
- hospodaření s vodou pro zemědělské a lesnické účely

Rostlinná výroba a rostlinolékařská péče - přehled

- Pěstování rostlin za účelem produkce potravin a krmiv
 - včetně chmelařství, ovocnářství, vinohradnictví a pěstování zeleniny, hub, okrasných rostlin, léčivých a aromatických rostlin *s výjimkou pěstování konopí pro léčebné použití a vědecké účely*, rostlin pro technické a energetické užití
- Osivo a sadba
 - Šlechtění rostlin
 - Registrace odrůd a ochrana práv k odrůdám
- Hnojiva
- Rostlinolékařská péče
 - Ochrana rostlin a rostlinných produktů
 - Přípravky, pomocné a mechanizační prostředky na ochranu rostlin

Rostlinné komodity v České republice

Chmel

Zákon o ochraně chmele

Réva vinná

Zákon o vinohradnictví a vinařství

Ovoce a zelenina

Cibule, hrách, mrkev, zelí, kukuřice

Jablka, hrušky, švestky, rybíz, jahody

Léčivé, aromatické a kořeninové
rostliny

Kmín, ostropestřec

Okrasné rostliny a školkařské
výpěstky

- Obiloviny
 - Pšenice, ječmen, kukuřice
- Olejny
 - Řepka, mák
- Okopaniny
 - Brambory, cukrová řepa
- Luskoviny
 - Hrách
- Len a konopí

Pěstování rostlin

Zdraví rostlin
Ochrana před škodlivými
organismy

Odrůdy
(registrace a
ochrana práv)

Rozmnožovací
materiál rostlin
(osivo a sadba)

Krmiva

Potraviny

Technické
plodiny

Rostlinné komodity v České republice

Chmel

Zákon o ochraně chmele

Réva vinná

Zákon o vinohradnictví a vinařství

Ovoce a zelenina

Cibule, hrách, mrkev, zelí, kukuřice

Jablka, hrušky, švestky, rybíz, jahody

Léčivé, aromatické a kořeninové
rostliny

Kmín, ostropestřec

Okrasné rostliny a školkařské
výpěstky

- Obiloviny
 - Pšenice, ječmen, kukuřice
- Olejny
 - Řepka, mák
- Okopaniny
 - Brambory, cukrová řepa
- Luskoviny
 - Hrách
- Len a konopí

Pěstování révy vinné v ČR v roce

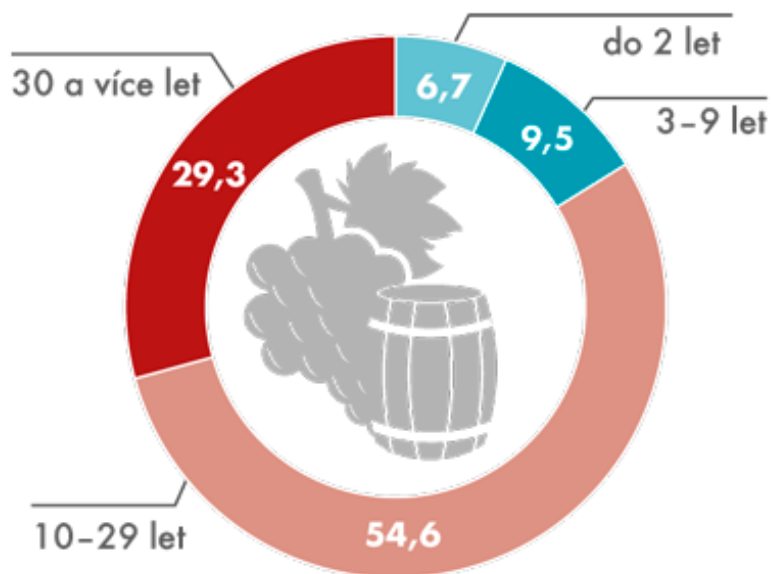
Zdroj: <http://www.statistikaamy.cz/2017/01/vino-se-pestuje-skoro-v-cele-republice/>

http://eagri.cz/public/web/file/672676/Vino_2020_Web.pdf

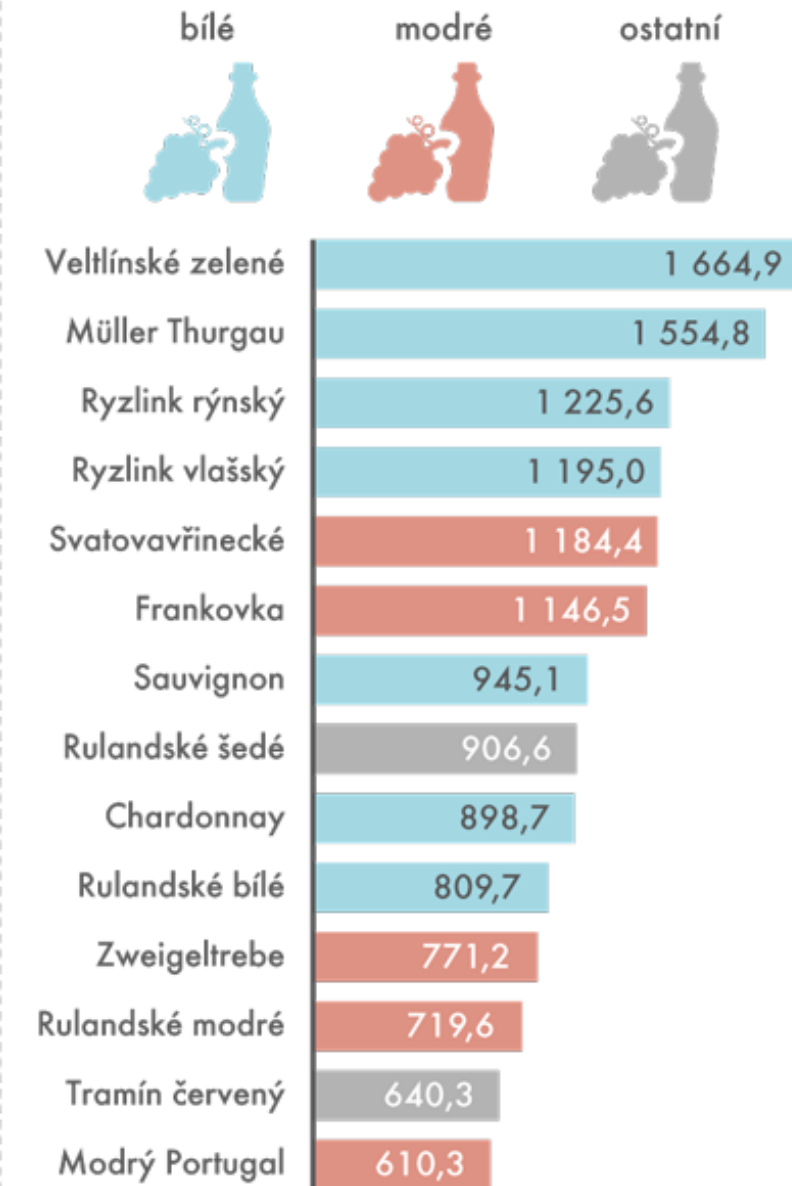
PODÍL PĚSTITELŮ A VÝMĚRY VINIC V JIHMORAVSKÉM KRAJI NA CELÉ ČR (v %)

VĚKOVÁ STRUKTURA VINIC (v %)

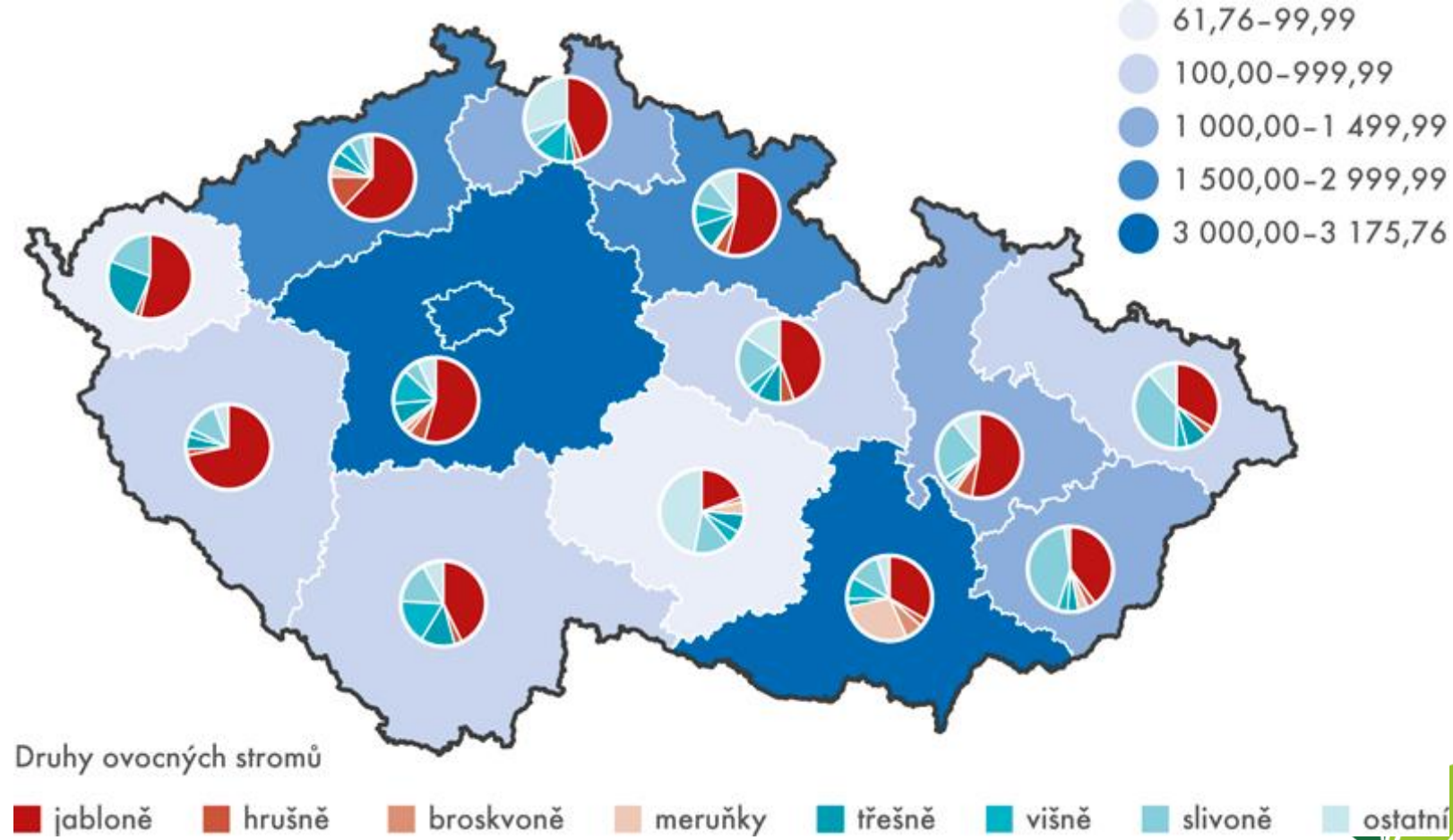
VÝMĚRA HLAVNÍCH ODRŮ VINNÉ RÉVY (v ha)

Plocha sadů a jejich struktura (v ha)

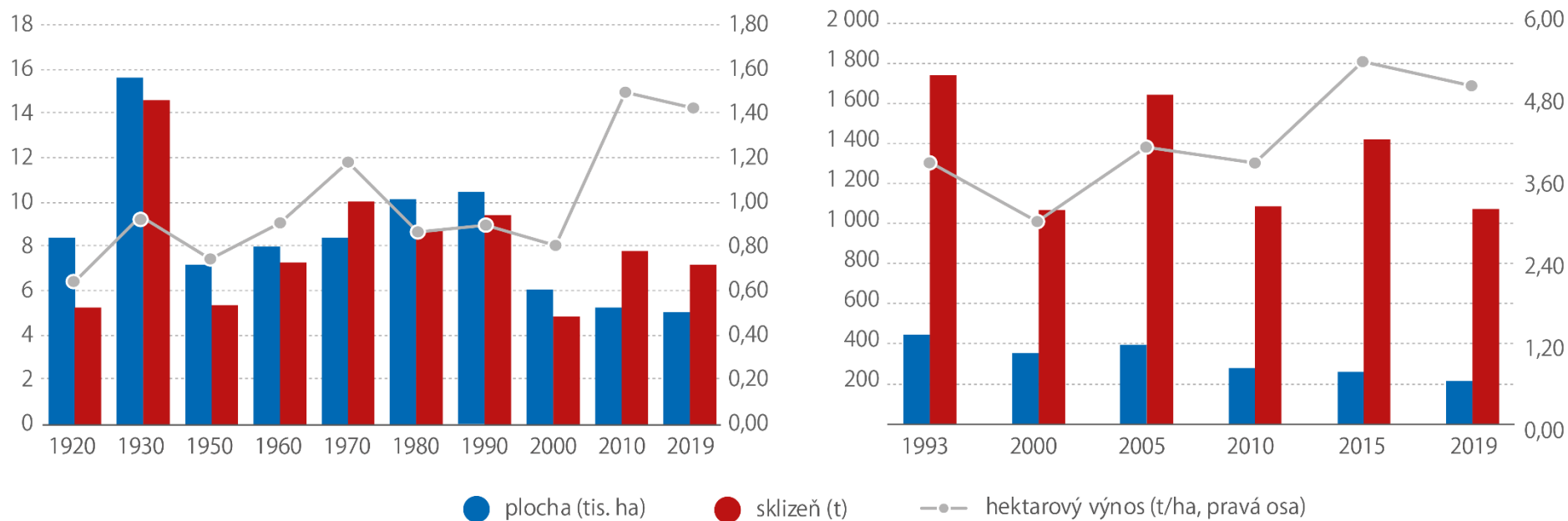
Zdroj:

<https://www.statistikaamy.cz/2018/02/20/koli-k-ovoce-vypestujeme-a-snime/>

Pěstování chmele a ječmene jarního

Zdroj: <https://www.statistikaamy.cz/2020/10/22/bez-ceho-by-pivo-nebylo>

Osivo a sadba = rozmnožovací materiál

- Právní rámec
 - Zákon č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby
 - Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám
- Dodavatel
 - právnická nebo fyzická osoba, která uvádí do oběhu, rozmnožuje nebo vyrábí, popřípadě dováží ze třetích zemí rozmnožovací materiál za účelem jeho uvedení do oběhu
- Registrace nebo ohlášení činnosti § 16
 - ÚKZÚZ

Rozmnožovací materiál v souvislostech

- Šlechtění = ochrana práv k odrůdám
- Odrůda jako „základní jednotka“
 - Registrace a zápis do Státní odrůdové knihy
- Udržovatel odrůdy
- Šlechtitelský RM – RM předstupňů – základní RM – certifikovaný RM
 - Uznávací řízení
- Specifika pro zeleninu, révu, chmel, ovocné druhy
- Ochrana před genetickou erozí
 - Uchovávání odrůd
 - Vazba na zákon č. 148/2003 Sb., o genetických zdrojů rostlin a mikroorganismů

Odrůdy

- Soubor rostlin náležející k nejnižšímu stupni botanického třídění, vymezený projevem znaků vyplývajících z určitého genotypu nebo kombinace genotypů, odlišitelný od každého jiného souboru rostlin projevem nejméně jednoho z těchto znaků, a považovaný za jednotku rozmnožovatelnou beze změny
- [Společný katalog odrůd](#) – registrované odrůdy
 - Společný katalog odrůd druhů zemědělských rostlin
 - Společný katalog odrůd druhů zeleniny
 - sestavený příslušným orgánem Evropské unie na základě seznamů odrůd členských států, zveřejněný v Úředním věstníku Evropské unie,

Odrůdový řád = postup při registraci odrůdy

- Registrovány mohou být odrůdy druhů uvedených v druhovém seznamu a odrůdy okrasných rostlin.
- Požadavky na odrůdu
 - Odlišnost
 - Uniformnost
 - Stálost
 - Užitná hodnota
 - Odpovídající název
 - Udržovací šlechtění

Registrace

- Žádost
 - držitel šlechtitelských práv k odrůdě podle zvláštního zákona nebo držitel odrůdového práva podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, nebo
 - žadatel o udělení ochranných práv k odrůdě podle zvláštního zákona nebo odrůdového práva podle přímo použitelného předpisu Evropské unie a o udělení ochranných práv k odrůdě ještě nebylo rozhodnuto, nebo
 - udržovatel odrůdy, která není chráněná podle zvláštního zákona nebo podle přímo použitelného předpisu Evropské unie
- Rozhodnutí o registraci → zápis do Státní odrůdové knihy
 - úřední seznam odrůd rostlin, které jsou v České republice zaregistrovány pro uznávání a uvádění do oběhu

Ochrana práv k odrůdám

- Právo duševního vlastnictví
 - Výlučné právo k využívání chráněné odrůdy
 - Doba trvání 25/30 let
- Subjekty
 - Šlechtitel
 - fyzická nebo právnická osoba, která odrůdu vyšlechtila nebo ji objevila a zdokonalila (dále jen "vytvořila"), anebo osoba, pro níž někdo odrůdu vytvořil v rámci plnění úkolů vyplývajících z pracovněprávního nebo jiného obdobného vztahu, pokud písemnou smlouvou mezi nimi není stanoveno jinak
 - Držitel šlechtitelských práv
 - šlechtitel, kterému byla udělena ochranná práva k odrůdě, nebo jeho právní nástupce
- Mezinárodní úmluva na ochranu práv k novým odrůdám rostlin
 - Principy pro udělování práv
 - Mezinárodní unie na ochranu práv k novým odrůdám rostlin (UPOV)

Ochrana práv k odrůdám

Zákaz dvojí ochrany

Národní úroveň

uplatňována na území jednoho
nebo více členských států

Zákon č. 408/2000 Sb.

Národní odrůdový úřad (ÚKZÚZ)

Šlechtitelské osvědčení

Druh

Název a popis odrůdy

Držitel šlechtitelských práv

Kontrola udržování odrůdy

• Evropská úroveň

- uplatňována na území
všech členských států

- Nařízení ES č. 2100/94

- CPVO (Odrůdový úřad
Společenství)

- Rozhodnutí o udělení
odrůdového práva

Oprávnění držitele šlechtitelských práv

- Držitel šlechtitelských práv má výlučné právo k využívání chráněné odrůdy na území České republiky, které spočívá v oprávnění nakládat s rozmnožovacím materiálem takové odrůdy stanovenými způsoby.
- Držitel šlechtitelských práv může poskytnout souhlas s využíváním chráněné odrůdy - "licence,, - jiné osobě
- Ustanovení se vztahují i na sklizený materiál chráněné odrůdy, včetně celých rostlin a částí rostlin, pokud byl získán z rozmnožovacího materiálu chráněné odrůdy bez licence držitele šlechtitelských práv, který nemohl uplatnit tato práva k uvedenému rozmnožovacímu materiálu.
- Pravidlo konzumpce práv
 - Neplatí pro další množení

Výjimky

- Tzv. farmářské osivo, popřípadě sadba
 - Vybrané odrůdy rostlin
 - Využití bez souhlasu držitele v rámci vlastního hospodářství
 - Za úhradu
 - Osvobození pro malé pěstitele
- Výzkum
- Vytvoření dalších odrůd a rovněž na nakládání s těmito odrůdami
 - Nesmí se jednat o odrůdy,
 - které jsou v podstatě odvozené z chráněné odrůdy,
 - které nejsou odlišné od chráněné odrůdy,
 - jejichž výroba vyžaduje opakované používání chráněné odrůdy.
- Pro vlastní potřebu fyzické osoby

✓ Právní předpisy EU – PŘÍPRAVKY NA OCHRANU ROSTLIN

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. [1107/2009](#) ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. [1272/2008](#) ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2009/128/ES](#) ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) [2017/625](#) ze dne 15. března 2017 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin (nařízení o úředních kontrolách)

Rozmnožovací materiál – uvádění do oběhu

- Požadavky na kvalitu, pravost druhu a odrůdy a další vlastnosti významné pro použití rozmnožovacího materiálu
 - je-li uznán v kategoriích šlechtitelský rozmnožovací materiál, rozmnožovací materiál předstupňů, základní rozmnožovací materiál, certifikovaný rozmnožovací materiál zemědělských druhů, zeleniny, chmele, révy, ovocných rodů a druhů a standardní rozmnožovací materiál révy a chmele,
 - jako standardní osivo zeleniny,
 - jako konformní rozmnožovací materiál ovocných rodů a druhů,
 - je-li povolen jako obchodní osivo, nebo
 - jako směs osiv zemědělských druhů, zeleniny, popřípadě rostlinných druhů neuvedených v druhovém seznamu

Balení a označování rozmnožovacího materiálu

- Rozmnožovací materiál uváděný do oběhu musí nést označení rodu a druhu, popřípadě klonu nebo formy k odlišení pěstitelských nebo užitkových vlastností.
- Rozmnožovací materiál, který je uznáván nebo je povolen jako obchodní osivo, musí být, s výjimkou rozmnožovacího materiálu ovocných rodů a druhů a chmele, uváděn do oběhu jen v obalech uzavřených úředně nebo pod dozorem Ústavu, zamezujících účinně jeho záměnu.
 - úřední pojistka a úřední návěska, které musí být při uvedení do oběhu s obalem trvale spojeny

Rozmnožovací materiál – uvádění do oběhu

- Rozmnožovací materiál zemědělských druhů a zeleniny lze uvádět do oběhu pouze tehdy,
 - náleží-li k registrované odrůdě nebo k odrůdě zapsané ve společném katalogu odrůd
 - Osiva úředně nezapsaných odrůd
 - Povolení ÚKZÚZ
 - pouze pro testy a hodnocení v zemědělských podnicích s cílem získat informace o pěstování, popřípadě použití odrůdy

Uznávací řízení = uznávací list

- Řízení o uznání množitelského porostu § 5
- Řízení o uznání rozmnožovacího materiálu § 4
 - Registrovaná nebo zapsaná odrůda
 - Uznáný množitelský porost
 - Vzorek byl odebrán v souladu s technologickým postupem
 - Byly provedeny úřední zkoušky nebo zkoušky pod úředním dozorem potřebné ke zjištění vlastností osiva
- Neuznání
 - Nesplnění podmínek, vlastností
 - Obsah škodlivých organismů

ROSTLINOLÉKAŘSKÁ PÉČE

Přípravky na ochranu rostlin

Ochranná opatření proti škodlivým organismům rostlin

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- ✓ evropská úroveň (právo EU)
 - nařízení
 - směrnice
 - rozhodnutí
- ✓ národní úroveň
 - **zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči** a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů + řada prováděcích vyhlášek

✓ Právní předpisy národní – PŘÍPRAVKY NA OCHRANU ROSTLIN

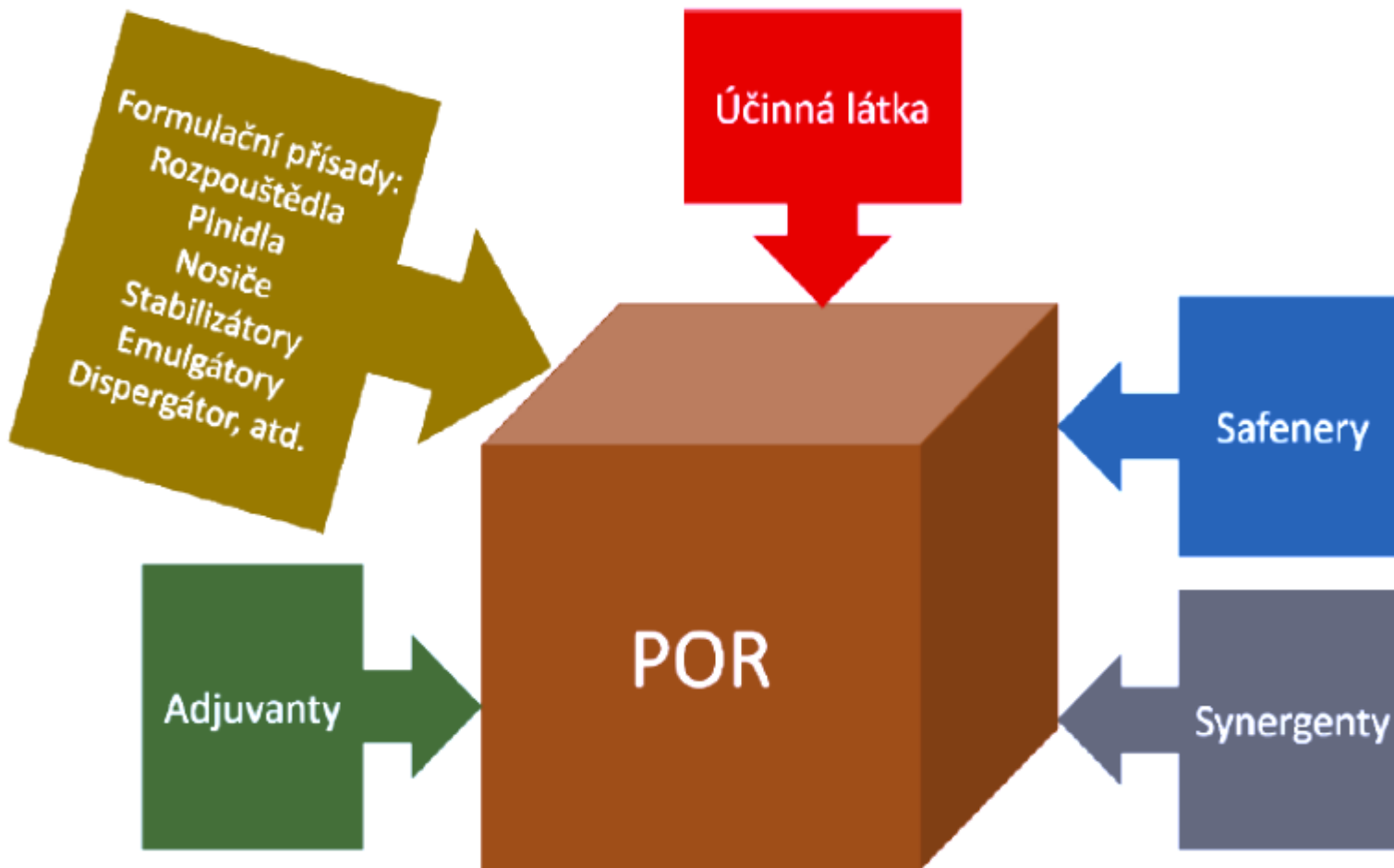
- Zákon č. [326/2004](#) Sb., o rostlinolékařské péči ...
- Prováděcí vyhlášky k zákonu o rostlinolékařské péči:
 - Vyhláška č. [132/2018](#) Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin
 - Vyhláška č. [327/2012](#) Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin
 - Vyhláška č. [205/2012](#) Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin
 - Vyhláška č. [206/2012](#) Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky
 - Vyhláška č. [207/2012](#) Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků

PŘÍPRAVKY NA OCHRANU ROSTLIN

- ✓ nařízení EP a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh – čl. 2 (oblast působnosti = definice přípravku)
- ✓ přípravky v podobě, v níž jsou dodávány uživateli, které obsahují účinné látky, safenery nebo synergenty nebo jsou z nich složeny a které jsou určeny pro některé z těchto použití:
 - a) ochrana rostlin či rostlinných produktů před všemi škodlivými organismy či ochrana před působením těchto organismů
 - b) ovlivňování životních procesů rostlin (látky ovlivňující růst, avšak jinak než jako živiny nebo rostlinné biostimulanty)
 - c) uchovávání rostlinných produktů
 - d) ničení nežádoucích rostlin či částí rostlin s výjimkou řas, pokud přípravky nejsou aplikovány na půdu nebo na vodu k ochraně rostlin
 - e) regulace nebo prevence nežádoucího růstu rostlin s výjimkou řas, pokud přípravky nejsou aplikovány na půdu nebo na vodu k ochraně rostlin

Schematické znázornění složení přípravku na ochranu rostlin

- **Účinné látky** – látky s obecným nebo specifickým účinkem proti ŠO či na rostliny
- **Safenery** – potlačují či snižují fytotoxické účinky POR na některé rostliny
- **Synergenty** – mohou podpořit činnost účinné látky či látek v POR
- **Formulační přísady** – používají se v POR či v adjuvantech, avšak nepatří mezi účinné látky, safenery ani synergenty
- **Adjuvanty** – látky, které má uživatel smísit s POR a zvyšují účinnost POR či jiné pesticidní vlastnosti

* POR = přípravek/přípravky na ochranu rostlin

SCHVÁLENÍ ÚČINNÉ LÁTKY A POVOLENÍ POR

- ✓ schválení účinné látky – forma nařízení Evropské komise
 - celoevropský a náročný proces, zapojení všech členských států (zpravodajský stát provádí hodnocení účinné látky), Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) a Evropské komise, nová látka schválena na 10 let, poté možné prodloužení
- ✓ povolovací proces přípravků na ochranu rostlin (POR)
 - v rámci jednotlivých členských států, v ČR registrační autorita ÚKZÚZ, správní řízení
 - možnost vzájemného uznávání nebo souběžný obchod v rámci EU
 - kritéria posuzování při povolování
 - účinnost přípravku a vliv na ošetřenou plodinu
 - složení přípravku, chemické a fyzikální vlastnosti
 - rizika pro životní prostředí
 - rizika pro necílové organismy
 - rizika pro zdraví člověka (Ministerstvo zdravotnictví – Státní zdravotní ústav)

POVINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S DISTRIBUCÍ POR

- ✓ na trh je možné uvádět pouze přípravky, které jsou povolené
- ✓ řádné označování – etiketa přípravku, přebalování
- ✓ řádné skladování
- ✓ registrace distributorů přípravků pro profesionální uživatele
- ✓ prodej přípravků pro profesionální uživatele pouze prostřednictvím osoby, která je držitelem osvědčení o odborné způsobilosti III. stupně
- ✓ zásady správné distribuční praxe
 - dodržovat podmínky rozhodnutí o povolení přípravku
 - dodávat přípravky pouze v neporušených prodejních obalech
 - neprodleně informovat odběratele o zjištěných závadách nebo nežádoucích účincích
 - vést dokumentaci a záznamy o přípravcích uvdených na trh nebo skladovaných
 - informační povinnost atp.

POVINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S APLIKACÍ POR

- ✓ používání v souladu s etiketou a řádné skladování, evidence příjmu a výdeje
- ✓ odborná způsobilost pro nakládání s přípravky – 3 stupně, osvědčení
 - **I. stupeň** – FO, která v rámci svých profesních činností nakládá s přípravky na ochranu rostlin, především osoby, které aplikují přípravky, obsluhy postřikovačů, tzn. osoby, které přímo manipulují s přípravky (traktorista)
 - **II. stupeň** – FO, která u subjektu, který v rámci svých profesních činností používá přípravky, řídí a vykonává dohled nad používáním přípravků na ochranu rostlin, držitele osvědčení II. stupně musí mít každý subjekt, který používá přípravky (agronom)
 - **III. stupeň** – FO, prostřednictvím které subjekty v rámci svých profesních činností poskytují poradenství v oblasti ochrany rostlin, distribuují přípravky pro profesionální použití a pořádají kurzy a školení k získání odborné způsobilosti
- ✓ vedení záznamů o použitých přípravcích
- ✓ funkční způsobilost zařízení pro aplikaci přípravků – kontrolní testování
 - osvědčení o funkční způsobilosti, schválené provozovny kontrolního testování
 - „něco jako STK na postřikovače“

POVINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S APLIKACÍ POR

- ✓ obecně zákaz letecké aplikace POR, výjimky na povolení
 - povolování jednotlivé letecké aplikace
- ✓ ochrana vod, včel, zvířete, vodních organismů a dalších necílových organismů
 - ochranná pásma podzemních a povrchových vod (ochrana zdrojů pitné vody)
 - přípravky označeny na základě hodnocení jako zvláště nebezpečné nebo nebezpečné pro včely, popř. bez omezení z hlediska vlivu na včely → ochranná opatření
 - přidělování standardizovaných vět na základě hodnocení přípravku, apod.
- ✓ integrovaná ochrana rostlin
 - souhrn opatření, která po zvážení veškerých dostupných metod ochrany rostlin potlačují rozvoj populací ŠO, podporují přirozené mechanismy ochrany před ŠO a snižují rizika pro lidské zdraví a životní prostředí
 - [Rostlinolékařský portál](#) (více viz poznámka)
- ✓ Národní akční plán
 - stanoví úkoly, cíle a opatření pro snížení rizik a omezení dopadů používání přípravků s cílem snížit závislost na používání přípravků

✓ Právní předpisy EU a mezinárodní OCHRANNÁ OPATŘENÍ PROTI ŠKODLIVÝM ORGANISMŮM

- Mezinárodní úmluva o ochraně rostlin, 1951 ([IPPC](#))
- Nařízení EP a Rady (EU) [2016/2031](#) ze dne 26. října 2016 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin
 - obrovský počet [prováděcích aktů](#) a [delegovaných aktů](#)
 - stanoví např. formální náležitosti rostlinolékařských pasů, postup při posuzování rizik vysoce rizikových rostlin, seznamy karanténních, prioritních i regulovaných nekaranténních škodlivých organismů, kritéria, která musí splňovat profesionální provozovatelé apod.
- Nařízení EP a Rady (EU) [2017/625](#) ze dne 15. března 2017 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin (nařízení o úředních kontrolách)
 - také obrovský počet [prováděcích aktů](#) a [delegovaných aktů](#)

✓ Právní předpisy národní OCHRANNÁ OPATŘENÍ PROTI ŠKODLIVÝM ORGANISMŮM

- Zákon č. [326/2004](#) Sb., o rostlinolékařské péči ...
- Prováděcí vyhlášky k zákonu o rostlinolékařské péči:
 - Vyhláška č. [331/2004](#) Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru a původce bakteriální hnědé hniloby
 - Vyhláška č. [332/2004](#) Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce rakoviny bramboru, háďátka bramborového a háďátka nažloutlého
 - Vyhláška č. [5/2020](#) Sb., o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin
 - Vyhláška č. [6/2020](#) Sb., o ošetřování nebo označování dřevěného obalového materiálu, dřeva nebo jiných předmětů

NÁSTROJE OCHRANY PŘED ZAVLEKÁNÍM A ROZŠIŘOVÁNÍM ŠKODLIVÝCH ORGANISMŮ (ŠO) – PŘEHLED 1

- ✓ zákazy dovozu nebo přemísťování určitých kategorií ŠO nebo rostlin
 - zákaz dovozu, přemísťování, držení, množení či vypouštění karanténních ŠO
 - chráněné zóny a zákaz dovozu karanténních ŠO pro chráněné zóny do příslušné zóny a přemísťování, držení, množení či vypouštění v rámci této zóny
 - zákaz profesionálním provozovatelům dovozu nebo přemísťování regulovaných nekaranténních ŠO na rostlinách k pěstování
 - zákaz dovozu určitých rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů
 - zákaz dovozu určitých rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů do chráněných zón

Status výskytu regulovaných škodlivých organismů na území ČR

- ✓ ohlašovací povinnost každého kdo zjistí výskyt nebo má podezření výskytu karanténního ŠO

NÁSTROJE OCHRANY PŘED ZAVLEKÁNÍM A ROZŠIŘOVÁNÍM ŠKODLIVÝCH ORGANISMŮ (ŠO) – PŘEHLED 2

- ✓ monitoring a průzkum výskytu ŠO, který provádí Ústav
- ✓ opatření při zjištění výskytu nebo podezření z výskytu ŠO – stanovení mimořádných rostlinolékařských opatření (MRO)
- ✓ registrace pro fyto-sanitární účely
- ✓ podmínky pro přemísťování rostlin v rámci EU (rostlinolékařské pasy)
- ✓ požadavky na dovoz rostlin ze třetích zemí
- ✓ vývozní šetření a vydávání rostlinolékařských osvědčení

ZÁKAZ DOVOZU A PŘEMÍSTOVÁNÍ URČITÝCH ŠO NEBO ROSTLIN

- ✓ zákaz dovozu, přemístování, držení, množení či vypouštění karanténních ŠO
 - karanténní ŠO nesmí být na území EU dovezen či na tomto území přemístován nebo držen, množen či uvolňován
 - [seznam karanténních škodlivých organismů pro EU](#)
příloha II prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072

- ✓ chráněné zóny a zákaz dovozu karanténních ŠO pro chráněné zóny do příslušné zóny a přemístování, držení, množení či vypouštění v rámci této zóny
 - jestliže se na území EU vyskytuje karanténní ŠO, který se však nevyskytuje na území některého členského státu nebo jeho části a který není na seznamu karanténních ŠO pro EU, může Komise na žádost uvedeného členského státu uznat dané území za chráněnou zónu ve vztahu k tomuto karanténnímu ŠO
 - [seznam chráněných zón a příslušných karanténních ŠO pro chráněné zóny](#)
příloha III prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072

ZÁKAZ DOVOZU A PŘEMÍSTOVÁNÍ URČITÝCH ŠO NEBO ROSTLIN

- ✓ zákaz profesionálním provozovatelům* dovozu nebo přemístování regulovaných nekaranténních ŠO na rostlinách k pěstování
 - profesionální provozovatelé nesmí regulovaný nekaranténní ŠO pro EU dovážet na území EU nebo jej přemísťovat na tomto území na rostlinách k pěstování, jejichž prostřednictvím se přenáší
 - [seznam regulovaných nekaranténních ŠO pro EU a určitých rostlin k pěstování s kategoriemi a prahovými hodnotami](#)
příloha IV prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072
- ✓ zákaz dovozu určitých rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů
 - určité rostliny, rostlinné produkty či jiné předměty nesmějí být dovezeny na území Unie, pokud pocházejí z jakýchkoli nebo určitých třetích zemí nebo území – [seznam](#)
příloha VI prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072
 - určité rostliny, rostlinné produkty či jiné předměty mohou být dovezeny na území EU nebo na tomto území přemísťovány, pouze pokud jsou splněny zvláštní nebo rovnocenné požadavky – [seznam](#) příloha VII a VIII prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072

ZÁKAZ DOVOZU A PŘEMÍSTOVÁNÍ URČITÝCH ŠO NEBO ROSTLIN

- ✓ zákaz dovozu určitých rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů do chráněných zón
 - určité rostliny, rostlinné produkty nebo jiné předměty pocházející ze třetích zemí nebo z území Unie nesmějí být dováženy do určitých chráněných zón
 - [seznam rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů, jejichž dovoz do určitých chráněných zón je zakázán](#)
příloha IX prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072

MIMOŘÁDNÁ ROSTLINOLÉKAŘSKÁ OPATŘENÍ

- ✓ opatření při zjištění výskytu nebo podezření z výskytu ŠO → stanovení mimořádných rostlinolékařských opatření s cílem zajistit eradikaci (tedy zničení) nebo alespoň zabránit dalšímu šíření ŠO
- ✓ MRO nařizuje Ústav formou
 - správního rozhodnutí individuálně určeným FO nebo PO
 - nařízením Ústavu blíže neurčenému množství FO nebo PO*
- ✓ škodlivé organismy, proti jejichž zavlékání a rozšiřování byla přijata mimořádná opatření EU, v ČR vyhlášovaná [nařízením Ústavu](#)
- ✓ obsahem MRO v souvislosti s ŠO nejčastěji
 - zákaz nebo omezení dovozu, pěstování, sklizně, uvádění na trh rostlin
 - zákaz nebo omezení využívání pozemků, skladů nebo přemísťování rostlin, zeminy apod.
 - jednorázové zničení rostlin, asanace pozemků nebo povinné vyšetření rostlin
- ✓ osobě dotčené MRO (zničení rostlin, asanace, povinné vyšetření rostlin) se poskytne na její žádost náhrada nákladů a ztrát

REGISTRACE PRO FYTOSANITÁRNÍ ÚČELY

✓ registrace profesionálních provozovatelů – osob provozující následující činnosti:

1) DOVOZ do EU rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů ze třetích zemí pro než je vyžadováno rostlinolékařské osvědčení

2) UVÁDĚNÍ DO OBĚHU V RÁMCI EU (přemístování) rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů pro než je vyžadován rostlinolékařský pas (nově budou muset být RL pasy opatřeny všechny rostliny k pěstování a určité druhy RM)

3) VÝVOZ z EU rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů z území EU do třetích zemí

4) OŠETŘOVÁNÍ a VÝROBA DŘEVĚNÝCH OBALŮ (DOM)

✓ zápis do úředního registru pod registračním číslem na základě žádosti

✓ [bližší informace](#)

ROSTLINOLÉKAŘSKÉ PASY

- ✓ RL pas = úřední doklad (návěska) pro přemístování určitých rostlin a rostlinných produktů na území EU, do chráněných zón a v rámci těchto zón
- ✓ přílohy [XIII](#) a [XIV](#) prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072 stanoví [seznam komodit podléhající pasové povinnosti](#)
- ✓ RL pasy může vydávat pouze oprávněný profesionální provozovatel nebo Ústav a to na základě provedení šetření u rostlin nebo rostlinných produktů
 - oprávnění k vydávání RL pasů vydá Ústav profesionálnímu provozovateli, který je registrován, na základě jeho žádosti, pokud
 - prokáže nezbytný rozsah znalostí k provádění šetření pro účely vydávání RL pasů, a znalostí osvědčených postupů, opatření a dalších kroků, jež jsou vyžadovány v zájmu prevence výskytu a šíření ŠO pro dotčené komodity a
 - má zavedeny systémy a postupy, které mu umožňují splnit povinnosti týkající se výsledovatelnosti.
- ✓ aby byly RL pasy snadno viditelné a jasně čitelné, je stanoven jednotný formát – prováděcí nařízení Komise (EU) [2017/2313](#)
- ✓ [bližší informace](#)

ČÁST A

Vzory rostlinolékařských pasů pro přemísťování na území Unie podle čl. 1 odst. 1

xxxxx / Plant Passport¹

A xxxxx²
 B XX³ – xxxxx⁴
 C xxxxx⁵
 D XX⁷ nebo 8

xxxxx / Plant Passport

A xxxxx²
 B XX³ – xxxxx⁴
 C ^{5,6}
 D XX⁷ nebo 8

VZORY
ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH
PASŮ

xxxxx /
Plant
Passport¹

A xxxxx²
 B XX³ – xxxxx⁴
 C xxxxx⁵
 D XX⁷ nebo 8

xxxxx /
Plant
Passport¹

A xxxxx²
 B XX³ – xxxxx⁴
 C xxxxx⁵
 D XX⁷ nebo 8

A - VĚDECKÝ NÁZEV
 B - REGISTRAČNÍ ČÍSLO
 ve tvaru „CZ – xxxx“
 C - KÓD
 VYSLEDOVATELNOSTI
 D - KÓD TŘETÍ ZEMĚ
 nebo KÓD ČLENSKÉHO
 STÁTU EU

xxxxx / Plant Passport¹

A xxxxx² B XX³ – xxxxx⁴ C xxxxx⁵ D XX⁷ nebo 8

⁶

xxxxx / Plant Passport¹

A xxxxx² B XX³ – xxxxx⁴ C xxxxx⁵ D XX⁷ nebo 8

xxxxx /
Plant
Passport¹

A xxxxx² B XX³ – xxxxx⁴
 C xxxxx⁵ D XX⁷ nebo 8

xxxxx /
Plant
Passport¹

A xxxxx² C xxxxx⁵
 B XX³ – xxxxx⁴ D XX⁷ nebo 8

UKÁZKY NOVÝCH RL PASŮ

Různé způsoby připojení RL pasů k rostlinám

vytištěné přímo na květináči, samolepka, zápich, visačka, přebal, krabička atd.

DOVOZ ROSTLIN ZE TŘETÍCH ZEMÍ

- ✓ určité rostliny, rostlinné produkty nebo jiné předměty, které jsou dováženy ze třetích zemí do ČR, musí být podrobeny dovozní rostlinolékařské kontrole
- ✓ pravidla této kontroly stanoví nařízení (EU) [2017/625](#), o úředních kontrolách obdobně pro dovozy zvířat, rozmnožovacího materiálu, potravin, krmiv i rostlin
- ✓ rostliny musí být opatřeny rostlinolékařským osvědčením (Phytosanitary certificate) země původu/vývozu
- ✓ [seznam rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů, které podléhají rostlinolékařským osvědčením, jakož i těch, pro jejichž dovoz na území Unie nejsou taková osvědčení požadována](#) (příloha XI nařízení (EU) 2019/2072)
- ✓ dovozní kontrolu provádí Ústav na stanovištích hraniční kontroly (letišťe)
- ✓ sestává se ze tří částí: kontrola dokladů, kontrola totožnosti a fyzická kontrola
- ✓ musí být splněny dovozní fyto-sanitární požadavky
- ✓ [bližší informace](#)

VÝVOZNÍ ŠETŘENÍ A ROSTLINOLÉKAŘSKÁ OSVĚDČENÍ

- ✓ pokud se rostliny, rostlinné produkty a jiné předměty vyvázejí z ČR do třetí země, musí splňovat požadavky dovážejícího, popřípadě provážejícího státu na ochranu před zavlékáním škodlivých organismů
- ✓ základní požadavek – rostlinolékařské osvědčení
- ✓ ÚKZÚZ toto osvědčení vydá na základě žádosti, jestliže po provedeném šetření shledá, že tyto požadavky byly splněny
- ✓ požadavky samozřejmě většinou míří na to, aby byla zásilka prosta určitých škodlivých organismů
- ✓ s tímto souvisí i kontrola dřevěného obalového materiálu (palety) – ošetření dřeva pomocí technického zařízení (tzv. sušárna) a označení
- ✓ velká důležitost pro mezinárodní obchod
- ✓ [bližší informace](#)

OCHRANA PŘED ZAVLÉKÁNÍM A ŠÍŘENÍM ŠO V PRAXI

XYLELLA FASTIDOSA

- ✓ bakterie, která napadá široké spektrum hostitelských rostlin
- ✓ působí velmi významné hospodářské škody
- ✓ v současnosti jde o nejzávažnější rostlinolékařský problém v Evropě
- ✓ v roce 2017 ÚKZÚZ upozorněn ze strany Španělska na dodávku zásilky okrasných rostlin vítodu myrtolistého z okrasné školky s podezřením na výskyt, do ČR byla zásilka doručena v roce 2016
- ✓ inspektorům se podařilo dohledat a zachytit ze zásilky 1 rostlinu
- ✓ akce v rámci PR, tiskové zprávy, snaha dohledat další rostliny ze zásilky
- ✓ laboratorní testování vzorků odebraných v ČR ukázalo podezření na přítomnost bakterie celkem u dvou druhů rostlin
- ✓ podrobné testování v zahraničí podezření u žádného ze vzorků nepotvrdilo

**Obr. 1 – Citrus variegated chlorosis (CVC):
typické skvrny způsobené *X. fastidiosa*
na listech pomerančovníku**

**Obr. 2 – Hnědnutí listu třešně způsobené
*X. fastidiosa***

**Obr. 3 – Syndrom rychlého hynutí
(Olive quick decline syndrome) na olivovnících**

**Obr. 4 – Detail odumírání výhonů napadeného
olivovníku**

XYLELLA FASTIDIOSA - MÉDIA

- ✓ V Česku se mohla objevit bakterie, která zabíjí rostliny. Botanici čekají na výsledky z Rakouska.
- ✓ Xylella – krvelačný vrah?
- ✓ Na Slovensku sa predávala nebezpečná rastlina na FOTO: VÝZVA adresovaná pestovateľom
- ✓ Porque é que a bactéria Xylella fastidiosa nos assusta tanto?
- ✓ VINEHEALTH AUSTRALIA: XYLELLA FASTIDIOSA AND PIERCE'S DISEASE

XYLELLA FASTIDIOSA – VÝSKYT V EU

✓ FRANCIE

- Provensálsko-Alpy-Azurové pobřeží
- Korsika

✓ ITÁLIE

- Apulie
- Toskánsko

✓ PORTUGALSKO

- Norte

✓ ŠPANĚLSKO

- Valencie, Madrid
- Baleárské ostrovy

XYLELLA FASTIDIOSA – OPATŘENÍ

- ✓ [Nařízení ÚKZÚZ](#) o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlékání a rozšiřování bakterie *Xylella fastidiosa* ze dne 7. 11. 2018
+ [důvodová zpráva](#)
- ✓ [Vymezené oblasti v EU s výskytem](#) bakterie *Xylella fastidiosa*
- ✓ [Seznam hostitelských rostlin](#) bakterie *Xylella fastidiosa*
- ✓ [Seznam zemí, oblastí a stanovišť prostých](#) *Xylella fastidiosa*
- ✓ [Pohotovostní plán](#) pro postup v případě výskytu bakterie *Xylella fastidiosa* v ČR

Nařízení ÚKZÚZ - Xylella fastidiosa

16.3.2020

Nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních k ochraně proti zavlékání a rozšiřování bakterie Xylella fastidiosa. AKTUALIZACE PŘÍLOHY "SEZNAM ZEMÍ, OBLASTÍ A STANOVIŠŤ PROSTÝCH XYLELLA FASTIDIOSA".

Přílohy

[Nařízení ÚKZÚZ - Xylella fastidiosa](#)   (PDF, 618 KB)

[Důvodová zpráva k nařízení ÚKZÚZ - Xylella fastidiosa](#)   (PDF, 410 KB)

[Seznam vymezených oblastí v EU s výskytem bakterie Xylella fastidiosa](#)   (PDF, 456 KB)

[Seznam hostitelských rostlin bakterie Xylella fastidiosa](#)   (PDF, 169 KB)

[Seznam území v Itálii úředně uznaných jako území prostá bakterie Xylella fastidiosa](#)   (PDF, 389 KB)

[Seznam zemí, oblastí a stanovišť prostých Xylella fastidiosa](#)   (PDF, 279 KB)

[Zamořené zóny - Xylella fastidiosa](#)   (PDF, 196 KB)

[Pohotovostní plán](#)   (PDF, 615 KB)

Děkuji za pozornost

